

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Г. Г. Фесенко

**Програма навчальної дисципліни
і робоча програма навчальної дисципліни
«ФІЛОСОФІЯ ГОСПОДАРЮВАННЯ»**
(для студентів 3 курсу денної та заочної форми навчання
спеціальності 6. 030504 – «Економіка підприємства»,
6. 030509 – «Облік і аудит»)

Харків – 2009

Програма навчальної дисципліни і робоча програма навчальної дисципліни «Філософія господарювання» (для студентів 3 курсу денної та заочної форми навчання спеціальності 6. 030504 – «Економіка підприємства», 6. 030509 – «Облік і аудит») / Укл.: Фесенко Г.Г. – Х.: ХНАМГ, 2009. – 27 с.

Укладач: доц. кафедри історії та культурології,
к.філос.н., доц. Г.Г.Фесенко

Наведені програма і робоча програма навчальної дисципліни, їх зміст за змістовими модулями й темами. Включено плани лекцій і практичних занять, методичні рекомендації до самостійної роботи, контрольні запитання і критерії оцінювання знань студентів.

Рекомендовано кафедрою історії та культурології, протокол засідання
№ 1 від 29 серпня 2008 р.

Зміст

стор.

Вступ.....	4
Програма навчальної дисципліни.....	5
1. Мета, предмет та місце дисципліни.....	5
2. Інформаційний обсяг (зміст) дисципліни.....	5
3. Освітньо-кваліфікаційні вимоги.....	6
4. Рекомендована основна навчальна література.....	8
5. Анотації дисципліни.....	8
Робоча програма навчальної дисципліни.....	9
1. Розподіл обсягу навчальної роботи студента за спеціальностями та видами навчальної роботи.....	9
2. Зміст дисципліни.....	11
2.1. Розподіл часу за модулями і змістовними модулями.....	14
2.2. План лекційного курсу.....	14
2.3. План практичних (семінарських) занять.....	16
2.4. Індивідуальне завдання	17
3. Самостійна робота студентів.....	18
4. Система поточного й підсумкового контролю знань студентів.....	19
5. Інформаційно-методичне забезпечення.....	25

Вступ

“Філософія господарювання” посідає особливе місце в системі підготовки бакалаврів за напрямками 6. 030504 – «Економіка підприємства», 6. 030509 – «Облік і аудит» через специфічну науково-практичну спрямованість опанування студентами знань про господарство, як складну соціо-природну систему, та осмислення діяльності людини як суб’єкта господарювання.

Основними формами вивчення дисципліни „Філософія господарювання” є лекції, практичні заняття, самостійна робота. Матеріал навчальної дисципліни спрямований на вирішення наступних освітніх завдань:

- сформувати уявлення про місце господарства у світі природи й культури; засобами філософського знання осмислити господарство і господарювання з точки зору граничних основ їхнього виявлення в бутті як світі життя людини і людства, тобто позначити онтологію господарства
- оволодіти філософським знанням як методологією економічної теорії та практичної економіки з позицій сучасної епістемологічної філософської проблематики, здатної додати евристичність сучасним економічним дослідженням;
- описати головного суб’єкта господарської діяльності, визначити якісні характеристики людини, яка господарює;
- позначити основні цілі й цінності господарювання, інакше кажучи, окреслити аксіологічну проблематику філософії господарства.

За навчальним планом дисципліна «Філософія господарювання» є вибірковою. Програма початкової дисципліни «Філософія господарювання» розроблена на основі:

- СВО ХНАМГ «Освітньо-професійна підготовка бакалавра (варіативна компонента) напрямів підготовки 6. 030504 – «Економіка підприємства», 6. 030509 – „Облік і аудит». – 2007;
- СВО ХНАМГ «Освітньо-кваліфікаційна характеристика бакалавра (варіативна компонента) напрямів підготовки 6. 030504 – «Економіка підприємства», 6. 030509 „ Облік і аудит». – 2007;
- СВО ХНАМГ Навчальний план підготовки бакалавра: 6. 030504 – «Економіка підприємства» (денна форма навчання), 2007;
- СВО ХНАМГ Навчальний план підготовки бакалавра: 6. 030504 – «Економіка підприємства» (заочна форма навчання), 2008;
- СВО ХНАМГ Навчальний план підготовки бакалавра: 6. 030509 – «Облік і аудит» (денна форма навчання), 2007;
- СВО ХНАМГ Навчальний план підготовки бакалавра: 6. 030509 – «Облік і аудит (заочна форма навчання), 2009.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Мета, предмет та місце дисципліни (за ОПП)

1.1. Мета та завдання вивчення дисципліни: аналіз господарства як складної соціо-природної системи, що самоорганізується, формування уявлень про місце господарства у світі природи та культури, оволодіння філософським знанням як методологією економічної теорії та практичної економіки.

1.2. Предмет вивчення: сутнісні характеристики суб'єкта господарської діяльності, закономірності господарювання.

1.3. Місце дисципліни в структурно-логічній схемі підготовки фахівця

Дисципліни, що передують вивченню даної дисципліни	Дисципліни, вивчення яких спирається на дану дисципліну
Філософія Історія економіки та економічної думки Макроекономіка Міжнародна економіка Національна економіка Економіка праці і соціально-трудових відносин Організація виробництва	Регіональна економіка Потенціал та розвиток підприємства Стратегія підприємства

2. Інформаційний обсяг (зміст) дисципліни

Модуль. ФІЛОСОФІЯ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Змістові модулі (ЗМ):

ЗМ 1.1. Господарство як предмет філософського аналізу.

- 1.Онтологія господарства.
2. Епістемологія господарства.
3. Аксіологія господарства.
4. Філософсько-етичні аспекти філософії господарства.

ЗМ 1.2. Історія філософсько-господарської думки

1. Економіка та хремастика у Аристотеля.
2. Господарське богослов'я.
3. Людина, яка господарює за доби Відродження (Л.Альберті, П.делла Мірандола).
- 4.Трудова етика М.Лютера.

5. А.Сміт.
- 6.Філософія господарства С.Булгакова.
- 7.В.Соловйов: економічне питання з моральної точки зору.
- 8.Новітня філософія господарювання: А.Тоффлер, Ф.Фукуяма.

ЗМ 1.3. Господарство і господарювання: фундаментальні принципи організації

1. Історіософія господарювання.
2. Потреби і праця як фундаментальні принципи організації господарської діяльності.
3. Виробництво і господарство, спосіб виробництва і спосіб господарювання.
4. Типи господарств і способів господарювання.

3. Освітньо-кваліфікаційні вимоги

Освітньо-кваліфікаційні вимоги визначені відповідно до галузей стандартів ОКХ та засобів діагностики (ЗД): виробничі функції, типові задачі діяльності та вміння (за рівнями сформованості), якими повинні оволодіти студенти внаслідок вивчення даної дисципліни.

Вміння (за рівнями сформованості) та знання	Сфери діяльності (виробнича, соціально-виробнича, соціально-побутова)	Функції діяльності у виробничій сфері (проектувальна, організаційна, управлінська, виконавська, технічна, інші)
Аналізувати основні конкурентно утворюючі фактори потенційних ринків збуту, виявляти нових споживачів	соціально-виробнича	<i>Планувальна</i>
На основі аналізу використання робочого часу планувати час як ресурс	соціально-побутова	
Аналізувати діючі організаційні структури підприємства	виробнича	<i>Організаційна</i>
Узгоджувати інтереси працівників з інтересами підприємства	соціально-виробнича	<i>Мотиваційна</i>

Здатності, що вимагаються	Система вмінь, що їх відображає
<p>Оцінка сучасних процесів та проблем в суспільно-політичному житті держави з точки зору історичної події та геополітичного становища</p>	<p>З'ясовувати причинно-наслідкові зв'язки в історичних подіях</p> <p>Аналізувати, узагальнювати історичні матеріали в певній системі, формувати особистий світогляд</p> <p>Оцінювати діяльність людей в історичному процесі з позиції загальнолюдських цінностей; суспільні явища розглядаються в розвитку і конкретно-історичних умовах</p> <p>Проникати в сутність явищ і процесів реального світу, свідомо використовувати знання наук у пізнавальній, практичній, виробничій та організаційно-виховній діяльності в колективі</p> <p>Формувати уявлення про місце і статус України в сучасному світі</p>
<p>Засвоєння та реалізація наукових та культурних досягнень світової цивілізації</p>	<p>Застосування знання буття світу і людини для вирішення професійних завдань, соціальних і економічних проблем, створення відносин в колективі</p>
<p>Формування творчої ініціативи при вирішенні сучасних проблем</p>	<p>Проявляти активність і творчу ініціативу з питань ринкової трансформації економіки України при виконанні своїх професійних обов'язків</p> <p>Володіти методологією і методами пізнання при формуванні економічного мислення у членів трудового колективу</p>
<p>Здатність до засвоєння нових знань, самовдосконалення</p>	<p>Визначати й усвідомлювати межі своїх знань, долати стереотипи мислення та практики</p>

4. Рекомендована основна навчальна література

1. Автономов В. С. Модель человека в экономической науке. – СПб., 1998.
2. Аршинов В.И. Синергетика как феномен постнеклассической науки. – М., 1999.
3. Белл Д. Грядущее постиндустриальное общество. Опыт социального прогнозирования. – М., 1999.
4. Булгаков С. Философия хозяйства. – М., 1990.
5. Герасимчук А.А. Філософські основи менеджменту. – К., 1998.
6. Гребеньков Г.В. Введение в философию хозяйства. – Донецк, 2000.
7. Осипов В.А. Философия хозяйства. – М., 2000.
8. Рих А. Хозяйственная этика. – М., 1996.

5. Анотація програми навчальної дисципліни

Філософія господарювання

Мета вивчення: аналіз господарства як складної соціо-природної системи, що самоорганізується, формування уявлень про місце господарства у світі природи та культури, оволодіння філософським знанням як методологією економічної теорії та практичної економіки

Предмет дисципліни: сутнісні характеристики суб'єкта господарської діяльності, закономірності господарювання.

Змістові модулі: Господарство як предмет філософського аналізу. Історія філософсько-господарської думки. Господарство і господарювання: принципи і структура організації.

Философия хозяйствования

Цель изучения: формирование представлений о месте хозяйства в мире природы и культуры, овладение философским знанием как методологией экономической теории и практической экономики.

Предмет дисциплины: сущностные характеристики субъекта хозяйственной деятельности, закономерности хозяйствования.

Содержательные модули: Хозяйство как предмет философского анализа. История философско-хозяйственной мысли. Хозяйство и хозяйствование: принципы и структура организации.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Розподіл обсягу навчальної роботи студента за спеціальностями та видами навчальної роботи

Таблиця 1

Розподіл обсягу навчальної роботи студента (денна форма навчання)

Призначення: підготовка спеціалістів, магістрів	Напрям, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів, відповідних ECTS – 3 Модулів – 1 Змістових модулів – 3 Загальна кількість годин – 108 год.	Галузь знань: 0305 "Економіка та підприємництво" Напрям підготовки: 6. 030504 – Економіка підприємства 6. 030509 – Облік і аудит Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Статус дисципліни - Вибіркова Рік підготовки: 3-й Триместр: 9-й Лекції – 11 год. Практичні – 22 год. Самостійна робота – 75 год. Вид підсумкового контролю: 9-й триместр – ПМК

Таблиця 2

Розподіл обсягу навчальної роботи студента (заочна форма навчання)

Призначення: підготовка спеціалістів	Напрям, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів, відповідних ECTS – 3 Модулів – 1 Змістових модулів – 3 Загальна кількість годин – 108 год	Галузь знань: 0305 "Економіка та підприємництво" Напрям підготовки: 6. 030504 – Економіка підприємства 6. 030509 – Облік і аудит Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Статус дисципліни - Вибіркова Рік підготовки: 3-й Семестр: 5-й Лекції – 4 год. Практичні – 4 год. Самостійна робота – 100 год. Вид підсумкового контролю: 5-й семестр – залік

Основними видами навчальних (аудиторних) занять, у процесі яких студенти отримують необхідні знання, є лекції, семінарські (практичні) заняття. Також особливе місце у навчальному процесі посідає самостійна робота студентів, що спрямовує на формування практичних навичок роботи студентів зі спеціальною літературою, критичного осмислення здобутих знань і глибоке вивчення теоретичного й практичного кола проблем дисципліни.

Усі види занять розроблені відповідно до положень Болонської декларації. Структура робочої програми навчальної дисципліни «Філософія господарювання» наведена у табл. 3.

Таблиця.3

Структура навчальної дисципліни «Філософія господарювання»

Спеціальність, спеціалізація, (шифр, аббревіатура)	Всього, кредит/ годин	Тримістр/ Семестри	Години									Екзамен (семістр)	ПМК (тримістр) / Залік (семістр)
			Аудиторні	у тому числі:			Самостійна робота	у тому числі:					
				Лекції	Практичні, семінари	Лабораторні		Контр. роб.	КП / КР	РГЗ			
6. 030504 – «Економіка підприємства»- ЕП (денна форма навчання)	3 /108	9	33	11	22	-	75					9	
6. 030509 „Облік і аудит“ - ОіА (денна форма навчання)	3 /108	9	33	11	22	-	75					9	
6. 030504 – «Економіка підприємства»- ЕП (заочна форма навчання)	3 /108	5	8	4	4	-	100	15				5	
6. 030509 „Облік і аудит“ - ОіА (заочна форма навчання)	3 /108	5	8	4	4	-	100	15				5	

2. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1. ФІЛОСОФІЯ ГОСПОДАРЮВАННЯ

ЗМ 1.1. Господарство як предмет філософського аналізу

Тема 1. Господарство як предмет філософського аналізу

Господарство як особливий вид взаємозв'язку „людина – світ”. Категоріальний простір осмислення господарства.

Історична генеза предмета філософії господарювання. Економічні обґрунтування побудови соціуму.

Раціональна реконструкція функціонування господарства (від архаїки до Нового часу).

Сучасні господарські концепції та їх парадигмальне коріння.

Тема 3. Онтологія господарства та господарювання

Природа як елемент структури господарства. Суспільство і людина як суб'єкти господарювання. Господарювання людини: історико-філософський аспект.

Філософія ноосфери як світоглядна основа сучасної філософії господарювання.

Тема 5. Епістемологія господарства: проблеми й підходи

Критерії пізнання господарської діяльності. Методологічні орієнтири економічної науки.

Дослідження економічних явищ. Класичні економічні концепції. Роль суб'єкта пізнання. Сучасний методологічний плюралізм.

Новітні підстави західної економічної науки. Синергія в економічній науці.

Тема 4. Аксиологія господарства

Господарство як основна сфера життєдіяльності людини, створення і споживання екзистенційних цінностей. Виробничо-технічні й споживчі функції

цінностей. Соціально-економічні форми функціонування матеріальних цінностей (товарно-грошова, натуральна; різноманітні форми власності).

Цінності людини як принципи організації господарства та господарської діяльності. Два модуси людського буття і типи системної організації цінностей. Концепція володіння (haben) і буття (sein) за Е.Фроммом. Толерантність у сучасному господарюванні.

Тема 5. Філософсько-етичні аспекти господарської діяльності

Господарський прогрес суспільства і трудова етика. Роль трудової етики у функціонуванні й розвитку господарських систем (М. Вебер, В.Соловйов). Господарський генотип: система цінностей, мотиваційний комплекс, спосіб господарювання, стиль керівництва соціальним життям суспільства, норми (правові, адміністративні, економічні, моральні).

Етика організації. Управлінська етика. Етика в світовій економіці.

ЗМ 1.2.Історія філософсько-господарської думки

Тема 6. Історія філософсько-господарської думки

Економіка і хремастика в Аристотеля. Середньовічне богослов'я про господарювання (Ф.Аквінський). Людина, яка господарює за доби Відродження (Л.Альберті, П. делла Мірандола). Ідеологія Реформації як чинник формування «духу капіталізму». Трудова етика М.Лютера.

А.Сміт та його «Дослідження про природу і причини багатства народів».

Філософія господарства С.Булгакова. В.Соловйов: економічне питання з моральної точки зору.

Новітня філософія господарювання: А.Тоффлер, Ф.Фукуяма.

ЗМ 1.3. Господарство і господарювання: фундаментальні принципи організації

Тема 7. Господарство та господарювання: принципи й структура організації

Потреби і праця як фундаментальні принципи організації господарської діяльності.

Виробництво і господарство, спосіб виробництва і спосіб господарювання. Матеріальне і духовне виробництво. Виробництво потреб. Виробництво форм спілкування.

Проблема власності та організації суспільного виробництва.

Тема 8. Типологія господарств і способів господарювання

Особливості взаємовідносин суб'єктів господарювання. Соціальне партнерство як показник ефективного господарювання.

Картини економічної реальності. Історіософія господарювання.

Міське господарство, його місце в цивілізаційній динаміці.

Тема 9. Соціально-історичні системи цінностей організації господарського буття

Господарство і множинність культурно-історичних світів. Типи аксіологічної організації господарських систем.

„Утилітаризм” як цілісна система соціально-історичних цінностей сучасного західноєвропейського культурно-цивілізованого типу господарства (Н. Бентан, Дж.С. Мілль). Протестантська духовна культура, протестантська етика - духовна основа утилітаризму.

Господарювання свободи і капіталістична організація способу виробництва.

Основні категорії західної філософії утилітаризму (конкуренція, протиріччя). Ідея „соборності” в організації господарського буття.

Духовна спадщина православного світогляду і православної етичної системи - джерела соборності. Гармонія єдності й волі в соборності. Етичні й господарсько-економічні принципи сучасного господарювання.

2.1. Розподіл часу за модулями і змістовими модулями та форми навчальної роботи студента

Таблиця 4

Розподіл часу за модулями і змістовими модулями для студентів денної форми навчання. Спеціальність: 6. 030504 – Економіка підприємства, 6. 030509 – «Облік і аудит»

Модулі (семестри) та змістові модулі	Всього, кредит/годин	Форми навчальної роботи			
		Лекц.	Сем., Пр.	Лаб.	СРС
Модуль	3 / 108	11	22	-	75
ЗМ. 1.1.	1/36	6	6	-	24
ЗМ 1.2	1/36	3	10	-	23
ЗМ. 1.3	1/36	2	6	-	28

Таблиця 5

Розподіл часу за модулями і змістовими модулями для студентів заочної форми навчання. Спеціальність: 6. 030504 – Економіка підприємства, 6. 030509 – «Облік і аудит»

Модулі (семестри) та змістові модулі	Всього, кредит/годин	Форми навчальної роботи			
		Лекц.	Сем., Пр.	Лаб.	СРС
Модуль	3 / 108	4	4		100
ЗМ. 1.1.	1/36	2	1	-	33
ЗМ 1.2	1/36	2	1	-	33
ЗМ. 1.3	1/36		2		34

2.2. План лекційного курсу

Лекції, як один з основних видів навчальних занять, орієнтовані на систематизоване викладення теоретико-методичних положень навчальної дисципліни. Лекційний курс покликаний формувати у студентів основи знань з відповідної наукової галузі, а також визначати напрямок, базовий зміст і характер усіх інших видів навчальних занять та самостійної роботи студентів.

Таблиця 6

План лекційного курсу з навчальної дисципліни

№	Зміст	Кількість годин	
		Денне навчання	Заочне навчання
Модуль. Філософія господарювання.		11	4
ЗМ 1.1 Господарство як предмет філософського аналізу		6	2
1.	Лекція 1. Господарство як предмет філософського аналізу 1. Феномен господарства в системі соціогуманітарного знання. 2. Концептуальні витоки філософії господарства. 3. Раціональна реконструкція функціонування господарства (від архаїки до Нового часу.	2	1
2.	Лекція 2. Онтологія господарства 1. Природа як елемент структури господарства. 2. Філософія ноосфери як світоглядна основа сучасної філософії господарства. 3. Роль техніки у господарському бутті.	2	-
3.	Лекція 3. Епістемологія господарства 1. Економічна методологія: класична та неокласична. 2. Економіка у контексті філософії науки 3. Епістемологія економіки та постмодерністський дискурс.	2	1
ЗМ 1.2. Історія філософсько-господарської думки		3	1
4.	Лекція 4. Історія філософсько-господарської думки 1. Історична генеза предмета філософії господарювання в античну добу. 2. Господарське богослов`я західноєвропейського середньовіччя. 3. Філософсько-антропологічні принципи господарювання за доби Відродження та Реформації. 4.Філософсько-господарська думка ХУІІІ – початку ХХ ст 5. Новітня філософія господарювання.	3	1
ЗМ 1.3. Господарство і господарювання: фундаментальні принципи організації		2	1
7	Лекція 5. Аксіологія господарства 1.Матеріальні та духовні цінності людини як принципи організації господарства. 2. Системна організація цінностей. 3. Цінність як предмет потреб людини. Мати чи бути?	2	1

2.3. План практичних (семінарських) занять

Практичне заняття - форма навчального заняття, за допомогою якої здійснюється детальний розгляд студентами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни, формуються вміння і навички їх практичного застосування. (див.: Конспект лекцій та методичні вказівки до практичних занять з навчальної дисципліни «Філософія господарювання» (для студентів заочної форми навчання спеціальності 6.030504 - „Економіка підприємства“, 6.030509 – „Облік і аудит“). – Фесенко Г.Г. – Харків: ХНАМГ, 2008. – 79 с.). Оцінки, отримані студентом на практичних заняттях, враховуються при виставленні підсумкової оцінки з даної навчальної дисципліни.

Таблиця 7

План практичних (семінарських) занять

№	Зміст	Кількість годин	
		Денне навчання	Заочне навчання
Модуль. Філософія господарювання.		22	4
ЗМ 1.1. Господарство як предмет філософського аналізу		6	1
1.	Концептуальні витoki філософії господарства	2	0,5
2.	Онтологія господарства та господарювання	2	0,5
3.	Економіка у контексті філософії науки	2	0,5
ЗМ 1.2. Історія філософсько-господарської думки		10	1
4.	Історична генеза предмета філософії господарювання в античну добу та часів західноєвропейського середньовіччя	2	0,5
5	Філософсько-антропологічні принципи господарювання за доби Відродження та Реформації	2	0,5
6	Філософсько-господарська думка ХУІІІ – поч. ХХ ст.	2	0,5
7	Новітня філософія господарювання	4	
ЗМ 1.3. Господарство і господарювання: фундаментальні принципи організації		6	2
8	Матеріальні та духовні цінності людини як принципи організації господарства	2	0,5
9	Філософія ноосфери як світоглядна основа сучасної філософії господарства	2	0,5
10	Роль техніки у господарському бутті	2	

2.4. Індивідуальні завдання

Програмою дисципліни передбачено виконання індивідуального завдання для студентів заочної форми навчання – контрольної роботи - у 5-му семестрі, приблизний обсяг роботи – 24 сторінки, плановий обсяг самостійної роботи – 15 годин на контрольну роботу (див.: Філософія господарювання: Завдання і методичні рекомендації до виконання контрольної роботи (для студентів 2 курсу заочної форми навчання спеціальності 6. 030504 – «Економіка підприємства», 6. 030509 – «Облік і аудит»)) / Укл. Фесенко Г. Г., Рябченко О.Л., Рассоха І.М., Жванко Л.М., Яцюк М.В.– Харків: ХНАМГ, 2009. – 20 с.).

У процесі виконання контрольної роботи студенти мають відповісти на 20 тестових питань (ЗМ 1.1.), виконати джерелознавчу роботу(ЗМ 1.2), дати розгорнуту відповідь на одне теоретичне питання (ЗМ 1.3.).

Таблиця 8

Критерії оцінювання письмової контрольної роботи студента

№ п/п	Вид завдання	Максимальна кількість балів
1	Розгорнута доповідь на одне теоретичне питання	40
2	Відповіді на тестові завдання	1*20 питань = 20
3	Виконання джерелознавчої роботи	40
	Всього	100

Контрольна робота вважається зарахованою, якщо студент дав відповіді на усі завдання і у сукупності набрав не менше 51 бали. Зарахована контрольна робота є допуском до заліку.

3. Самостійна робота студентів

Для опанування матеріалу дисципліни "Філософія господарювання" окрім лекційних, практичних (семінарських) занять, тобто аудиторної роботи, значна увага приділяється самостійній роботі.

Самостійна робота студента є основним способом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових аудиторних занять. Основні види самостійної роботи: вивчення додаткової літератури; підготовка до практичних занять; підготовка до проміжного й підсумкового контролю (див.: Програма і навчально-методичні матеріали до самостійного вивчення курсу «Філософія господарювання» / Укл. Фесенко Г.Г. – Харків: ХНАМГ, 2006. – 32 с.).

Таблиця 9

Розподіл годин з самостійної роботи студентів

№	Зміст	Кількість годин	
		Денне навчання	Заочне навчання
Модуль. Філософія господарювання.		75	100
ЗМ 1.1. Господарство як предмет філософського аналізу		24	33
1.	Підготовка до практичних занять	12	3
2.	Вивчення додаткової літератури.	8	28
3	Виконання тестових завдань контрольної роботи	-	2
4.	Підготовка до проміжного контролю	4	-
ЗМ 1.2. Історія філософсько-господарської думки		23	33
5.	Підготовка до практичних занять	8	3
6	Джерелознавча робота	12	30
7	Підготовка до модульного контролю	3	-
ЗМ 1.3. Господарство і господарювання: фундаментальні принципи організації		28	34
8	Підготовка до практичних занять	14	6
9.	Написання розгорнутої відповіді на одне теоретичне питання	-	4
10	Вивчення додаткової літератури. Підготовка до підсумкового контролю	14	24

4. Система поточного й підсумкового контролю знань студентів

В організації навчального процесу застосовується поточний і підсумковий контроль.

Поточний контроль здійснюють під час проведення практичних занять, він має на меті перевірку рівня підготовленості студентів з певних розділів (тем) навчальної програми і виконання конкретних завдань. Поточний контроль (тестування) проводиться та оцінюється за питаннями, які винесені на лекційні заняття, самостійну роботу й практичні завдання.

Підсумковий контроль виконують з метою оцінювання результатів навчання студентів. Загальна оцінка кожного змістового модулю складається з поточних оцінок і з оцінки виконання модульної контрольної роботи.

Система оцінювання знань, вмінь і навичок студентів передбачає оцінювання всіх форм вивчення дисципліни. Перевірка й оцінювання знань студентів здійснюється із використанням наступних форм:

1. Оцінювання роботи студентів у процесі практичних (семінарських) занять.
2. Оцінювання виконання контрольної роботи студентами заочної форми навчання.
3. Оцінювання засвоєння питань для самостійного вивчення.
4. Проведення проміжного контролю.
5. Проведення підсумкового письмового заліку.

Таблиця 10

Засоби контролю та структура залікового кредиту для студентів денної форми навчання

Види та засоби контролю (тестування, контрольні роботи, індивідуальні завдання тощо)	Розподіл балів, %
МОДУЛЬ 1. Поточний контроль зі змістових модулів	
ЗМ 1.1 Тематичні тестування.	20
ЗМ 1.2 Тематичні тестування	20
ЗМ 1.3 Індивідуальне творче завдання	20
Підсумковий контроль з модулю	
ПМК: 1 варіант – ПМК за результатами поточного контролю; 2 варіант – ПМК за результатами підсумкового тестування	40
Всього за модулем	100%

Поточне оцінювання знань студентів денної форми навчання здійснюється під час проведення практичних (семінарських) занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Об'єктами поточного контролю є:

- активність і результативність роботи студента протягом семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни; відвідування занять;
- виконання самостійного завдання;
- виконання поточного контролю;
- виконання проміжного контролю.

Оцінка "відмінно" ставиться за умови відповідності виконаного завдання студентом або його усної відповіді за усіма чотирьом зазначеним критеріям. Відсутність тієї чи іншої складової знижує оцінку.

Контроль систематичного виконання практичних (семінарських) занять і самостійної роботи проводиться за такими критеріями:

- розуміння, ступінь засвоєння теорії і методології проблем, що розглядаються;
- ступінь засвоєння матеріалу дисципліни;
- ознайомлення з рекомендованою літературою з питань, що розглядаються;
- уміння поєднувати теорію з практикою при розгляді виробничих ситуацій, вирішенні завдань, винесених для самостійного опрацювання, і завдань, винесених на розгляд в аудиторії;
- логіка, структура, стиль викладання матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації і робити висновки.

Контроль за виконанням поставлених задач при проведенні практичних занять здійснюється протягом усього семестру. За успішне та систематичне виконання поставлених завдань протягом трьох змістових модулів студент отримує оцінку «відмінно» або по 20 % за поточний контроль, якщо студент виконує поставлені завдання.

Робота студента в аудиторії та оцінюється за такими критеріями: самостійність виконання; логічність і послідовність викладання матеріалу; повнота розкриття теми; використання й аналіз додаткових філософських джерел.

Поточний контроль (тестування) здійснюється та оцінюється за питаннями, які винесено на лекційні заняття, самостійну роботу і практичні завдання. Поточний контроль проводять у письмовій формі після того, як розглянуто увесь теоретичний матеріал і виконані практичні (семінарські), самостійні завдання в межах кожної теми змістового модуля. За кожним змістовим модулем проводиться поточне тестування і кожному студентові виставляється відповідна оцінка відповідно до отриманої кількості балів.

Проміжний модульний контроль рівня знань передбачає виявлення опанування студентом матеріалу лекційного модуля і вміння застосовувати його для вирішення практичної ситуації, здійснюють у вигляді тестування. За програмою навчальної дисципліни „Філософія господарювання” тестування

проводять на останньому практичному занятті з кожного змістового модулю. Загальна тривалість тестів з модуля – 1,0 година (по 0,33 години на опрацювання одного тесту з одного змістового модуля). Тестове завдання містить запитання одиничного і множинного вибору різного рівня складності. Для оцінювання рівня відповідей студентів на тестові завдання використовуються критерії оцінювання. Для кожного тестового завдання розроблена шкала оцінювання, яка надається викладачем на розгляд студентів до проведення тестового контролю. Тести для проміжного контролю обираються із загального переліку тестів за відповідними темами.

Умови допуску до підсумкового письмового ПМК (заліку) з Модулю:

- сума накопичених балів за трьома змістовими модулями, яка повинна бути не менша, ніж 51 % (за внутрішнім вузівським рейтингом або системою ESTC) або наявність позитивних оцінок з проміжного модульного контролю (за національною системою); обов’язковий захист практичних робіт з отриманням позитивної оцінки. Підсумкову оцінку з дисципліни виставляють в національній системі оцінювання результатів навчання і в системі ECTS згідно з методикою переведення показників успішності знань студентів Академії в систему оцінювання за шкалою ECTS (табл.11).

Таблиця.11

Шкала перерахунку оцінок результатів навчання в різних системах оцінювання

Система оцінювання	Шкала оцінювання						
Національна 4-бальна і в системі ECTS	5 <i>відмінно</i> <i>A</i>	4 <i>добре</i> <i>B, C</i>		3 <i>задовільно</i> <i>D, E</i>		2 <i>незадовільно</i> <i>FX, F</i>	
Внутрішній вузівський рейтинг у системі ECTS, %	100-91	90-81	80-71	70-61	60-51	50-26	25-0

Критерії оцінювання

За шкалою ECTS	За шкалою ВНЗ	За раціональною шкалою	Коментар
1	2	3	4
A	90-100 %	відмінно	Студент виявив всебічні, систематичні й глибокі знання навчального матеріалу дисципліни, передбаченого програмою; проявив творчі здібності в розумінні, логічному, стислому і ясному трактуванні навчального матеріалу; засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни, їх значення для подальшої професійної діяльності.
B	80-90 %	дуже добре	Студент виявив систематичні та глибокі знання навчального матеріалу дисципліни вище середнього рівня; продемонстрував уміння вільно виконувати завдання, передбачені програмою; засвоїв літературу, рекомендовану програмою; засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни, їх значення для подальшої професійної діяльності.
C	70-80 %	добре	Студент виявив загалом добрі знання навчального матеріалу дисципліни при виконанні передбачених програмою завдань, але допустив низку помітних помилок; засвоїв основну літературу, рекомендовану програмою; показав систематичний характер знань з дисципліни; здатний до самостійного використання та поповнення надбаних знань у процесі подальшої навчальної роботи та професійної діяльності.

1	2	3	4
D	60-70 %	задовільно	Студент виявив знання навчального матеріалу дисципліни в обсязі, необхідному для подальшого навчання та майбутньої професійної діяльності; справився з виконанням завдань, передбачених програмою; ознайомився з основною літературою, рекомендованою програмою; допустив значну кількість помилок або недоліків у відповідях на запитання при співбесідах, тестуванні та при виконанні завдань тощо, принципів з яких може усунути самостійно.
E	50-60 %	достатньо	Студент виявив знання основного навчального матеріалу дисципліни в мінімальному обсязі, необхідному для подальшого навчання та майбутньої професійної діяльності; в основному виконав завдання, передбачені програмою; ознайомився з основною літературою, рекомендованою програмою; допустив помилки у відповідях на запитання при співбесідах, тестуванні та при виконанні завдань тощо, які може усунути лише під керівництвом та за допомогою викладача.
FX	25-50 %	незадовільно з можливістю повторного складання	Студент має значні прогалини в знаннях основного навчального матеріалу з дисципліни; допускав принципові помилки при виконанні передбачених програмою завдань, але спроможний самостійно доопрацювати програмний матеріал і підготуватися до перездачі дисципліни.
F	0-25 %	незадовільно з обов'язковим вивченням дисципліни	Студент не має знань зі значної частини навчального матеріалу; не спроможний самостійно засвоїти програмний матеріал і потребує повторного вивчення навчальної дисципліни

5. Інформаційно-методичне забезпечення

Таблиця 12

Інформаційно-методичне забезпечення

Бібліографічні описи, Інтернет адреси	ЗМ, де застосовується
1	2
1. Рекомендована основна навчальна література (підручники, навчальні посібники, інші видання)	
Автономов В. С. Модель человека в экономической науке. - СПб.,1998.	<i>Усі ЗМ</i>
Бурега В.В. Социально-адекватный менеджмент: В поисках новой парадигмы. – К.,2001.	<i>ЗМ 3</i>
Бродель Ф. Материальная цивилизация. Экономика и капитализм. XV-XVIII вв. Т.1. Структуры повседневности: возможное и невозможное. – М.,1986.	<i>ЗМ 2</i>
Булгаков С. Философия хозяйства. – М.,1990.	<i>ЗМ 1</i>
Гребеньков Г.В. Введение в философию хозяйства. – Донецк, 2000	<i>Усі ЗМ</i>
Друкер П. Посткапиталистическое общество // Новая постиндустриальная волна на Западе. Антология / Под ред. В.А. Иноземцева. – М.,1990. – С.67-100.	<i>ЗМ 2</i>
Зиммель Г. Философия труда // Зиммель Г. Избранное. Т.2. Созерцание жизни. – М.:Юрист,1996.– С.466-486.	<i>ЗМ 3</i>
Мазараки А.А., Ильин В.В. Философия денег. – К., 2004.	<i>ЗМ 1, 3</i>
Мясникова Л.А., Фриц М.И. Постмодерн и коммерция. – Спб.,2000.	<i>ЗМ 2,3</i>
Ріддерстрале Й., Нордстрем А.К. Караоке-капіталізм. – Дніпропетровськ, 2004.	<i>ЗМ 2</i>
Осипов Ю.М. Опыт философии хозяйства. Хозяйство как феномен культуры и самоорганизующаяся система. – М., 1990.	<i>Усі ЗМ</i>
2. Додаткові джерела (довідники, нормативні видання, сайти Інтернет тощо)	
«Философия хозяйства: Науч.- попул. журнал. – М.: Изд-во МГУ, 2000-2009» (електронна версія розміщена на сайті Московського державного університету ім.. М.Ломоносова у розділі «Економічний факультет, лабораторія філософії господарства).	<i>Усі ЗМ</i>

1	2
3. Методичне забезпечення (реєстр методичних вказівок, інструкцій до лабораторних робіт, планів семінарських занять, комп'ютерних програм, відео-аудіо-матеріалів, плакатів тощо)	
Фесенко Г.Г. Конспект лекцій та методичні вказівки до практичних занять з навчальної дисципліни «Філософія господарювання» (для студентів заочної форми навчання напрямів підготовки 0501 „Економіка і підприємництво“, 6.030504 - „Економіка підприємства“ і 6.030509 – „Облік і аудит“). – Фесенко Г.Г. – Харків: ХНАМГ, 2008. – 79 с.	Використовуються протягом вивчення усіх тем (змістових модулів).
Філософія господарювання: Завдання і методичні рекомендації до виконання контрольної роботи (для студентів 2 курсу заочної форми навчання спеціальності 6. 030504 – «Економіка підприємства», 6. 030509 – «Облік і аудит») / Укл. Фесенко Г. Г., Рябченко О.Л., Рассоха І.М., Жванко Л.М., Яцюк М.В.– Харків: ХНАМГ, 2009. – 20 с.	Використовуються протягом вивчення усіх тем (змістових модулів).
4. Internet ресурси	
Цифровий репозиторій ХНАМГ // www.ksame.ua	

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Програма навчальної дисципліни і робоча програма навчальної дисципліни
«Філософія господарювання» (для студентів 3 курсу денної та заочної форми
навчання спеціальності 6. 030504 – «Економіка підприємства», 6. 030509 –
«Облік і аудит»)

Укладач: Галина Григорівна Фесенко

План 2009, поз. 314 Р

Підп. до друку 12.10.2009 р.	Формат 60 x 84 1/16	Папір офісний.
Друк на ризографі	Умовн.- друк.арк. 1,2	Обл.- вид арк. 1,5
Зам.№ 5116	Тираж 10 прим.	

61002, Харків, ХНАМГ, вул.Революції, 12
Сектор оперативної поліграфії ЦНІТ ХНАМГ

61002, Харків, вул.Революції, 12